

Evo priče ...

Evo priče ...

Home › Ljudi › Silvio je doživio tešku prometnu nesreću koja ga je učinila stopostotnim invalidom....

SILVIO JE DOŽIVIO TEŠKU PROMETNU NESREĆU KOJA GA JE UČINILA STOPOSTOTNIM INVALIDOM. ALI ON SE NIJE PREDAO. SMISAO I RADOST ŽIVOTA JE PRONAŠAO U LONČARSTVU

LJUDI

13. KOLOVOZA 2025.

BY MIROSLAV ŠANTEK

JEDNE NOĆI DOŽIVIO SAM TEŠKU PROMETNU NESREĆU

Silvio pritišće tipku koja spušta dizalo za invalide s prvog kata zgrade u prizemlje. Otvaraju se vrata i on ulazi u njega. U ovom trenutku, u ovom postpotresnom gradu Petrinji koji se žilavo pokušava uzdići na noge i izgraditi neki novi izgled i grad, ovo dizalo za invalide je jedinstveni blagoslov. Tako nešto prije nije postojalo. Kao ni uostalom ova ogromna novoobnovljena zgrada.

Put ga vodi do ostakljenog, prozračnog i ugodno uređenog prostora prepunog ručno izrađenih predmeta od gline. To je Keramički atelje Petrinja, a mnoge ove predmete je izradio Silvio, a svojim savjetima i pomoći je sudjelovao u stotinama izrađenih glinenih predmeta koje su izradili drugi ljudi tijekom godina jer ova priča se polako ali sigurno uvukla pod kožu i u dušu mnogih građana koji su osjetili u sebi tu vatru stvaralaštva, ali i duh i prisutnost davno umrlih petrinjskih lončara koji su bili poznati nadaleko, a s vremenom su, skoro izumrli.

Silvio je stopostotni invalid. On je vezan za invalidska kolica. Danas 43 – godišnjak, skoro pola života živi u tim uvjetima. Ali se nikad nije, a ni ne namjerava se predati. Naprotiv, u njemu je velika životna energija, a otakada je otkrio tu petrinjsku zemlju kojom se mogu izrađivati predmeti, ta zemlja, ta glina je kao neka jaka droga ušla u njegov životni krvotok i održava ga na životu.

Silvio Radošević

Bio sam jako mlad kad se to dogodilo. Imao sam samo 22 godine i zvanje bravara. Radio sam u petrinjskom poduzeću Finel i te 2003. sam kao i puno puta prije krenuo na posao u noćnu smjenu. Kako mi je obiteljska kuća vrlo blizu tvornice, put traje par minuta. Ali te kobne noći je sve krenulo loše. Dvjesto, tristo metara od kuće na putu u smjeru Siska, doživio sam prometnu nesreću vozeći se automobilom. Sve se odigralo brzo, a udar je bio takav da je prijela opasnost da to bude moja zadnja noć – ali sam preživio.

Dva tjedna u bolnici, zatim oporavak u toplicama i strašna dijagnoza – neću više moći hodati svojim nogama. Bit ću vezan za invalidska kolica. Ali ja sam sebi u glavi samo rekao da će sve biti dobro i da je situacija sada takva kakva jest i da se moram što prije naviknuti na novonastalu situaciju. Nisam se predao. I dalje sam s društvom izlazio. Oni bi došli po mene i vratili me kući.

Život je išao svojim tijekom dalje, a kad bi mi povremeno doista došle crne misle i kad bi me uhvatila depresija i tuga, nekako bi se sjetio da imam jake ruke s kojima mogu svašta raditi i da nisam u najgoroj i bezizlaznoj situaciji na ovom svijetu. Da ima, nažalost, puno težih i bespomoćnijih slučajeva od mene. I to puno. A uvijek su tu moji roditelji Ivanka i Josip koji mi pružaju bezuvjetnu pomoć u svakom trenutku.

INICIJACIJA PETRINJSKOM ZEMLJOM MI JE PROMIJENILA ŽIVOT

Nekako ljudi sličnih sudbina pronađu jedni druge. Počnu se družiti. Prst sudbine je odlučio da te tragične godine mog stradavanja u Petrinji se osnuje Udruga osoba s invaliditetom SMŽ koju je vodila Štefica Grubar. Bilo nas je desetak u prostoru u Gajevoj ulici koja danas ne postoji jer ju srušio potres. To je bio moj ulazak u taj svijet civilnog društva, udruga građana koji se bore za razne dobre stvari za građane. Udruga je brzo napredovala i rasla i mi smo se sve više družili, imali razne zabavne i poučne radionice, dobijali smo nove prostore. Jedno vrijeme sam se bavio i umjetnošću. Crtao sam lemilicom na furniru, a onda se jednog dana dogodila inicijacija. Ona me drži do dana današnjeg.

Valentino Valent. Tako se zove čovjek koji je 2018. godine došao u posjet k nama u prostor “Male kuće”, gdje smo se tada družili i donio sa sobom čudne stvari. Postavio je lončarsko kolo i hrpu te petrinjske zemlje – gline i počeo raditi prava čuda s rukama i nogama. Ispred naših očiju se ukazao predmet koji je par trenutaka prije bio samo bezlična masa. Valentino je majstor zanata. On je profesionalni lončar koji je zanat naučio od najstarijeg i do dolaska Valenta jedinog petrinjskog lončara Mate Stanešića.

I ja sam zavukao ruke i zamazao se tim petrinjskim blatom i uz njegovu pomoć oblikovao malu zdjelu. Nikad prije nisam doživio nešto slično. Na neki neobjašnjiv način mi se jako sviđjelo to što sam uspio napraviti svojim rukama, ali nisam ni pretpostavljao što će se ubrzo događati s mojim životom, a još manje s ljudima u ovoj zajednici jer tada na scenu stupa Udruga GRAK (Građanski aktivizam) – žestoki borci prepuni ideja kako da unaprijede petrinjsko civilno društvo i od tada, a i dana današnjeg puno stvari u Petrinji započinje i traje uz pomoć Udruge GRAK.

GLINENA PRIČA UDRUGE “GRAK”

Petrinja nije samo danas poslije potresa područje od posebne državne skrbi. Ona je to bila i cijelo vrijeme nakon završetka Domovinskog rata, a na takvom području je izrazito velika potreba za radom građanskih udruga, puno veća i s puno više konkretnih problema nego u drugim područjima. Udrugu GRAK smo osnovala predsjednica Palma Miličević i ja prije desetak godina, a ova glinena priča koja i dan danas traje je jedan od primjera da kad civilno društvo zapne u velikoj mjeri i posveti se nekom cilju dođe do ovako sjajnih rezultata – kaže dopredsjednica udruge Manda Šalić.

Manda Šalić

Kako smo oduvijek surađivali sa svim udrugama u Petrinji, naravno da smo znali da je Valentino Valent ponovo oživio staru petrinjsku lončarsku tradiciju, a nama se to učinila dobra ideja da građane privučemo radu s glinom i da oni postanu nasljednici nekadašnjih petrinjskih lončara. Put do toga nije bio nimalo lagan. U Palmu je duboka ušla ta ideja i nije je se htjela odreći, a bez pretjerivanja se može reći da je ta ideja bila vrlo ozbiljna i revolucionarna. Nitko se nije prije toga dosjetio još manje pokušao nešto učiniti.

Kako smo bile vrloiskusne u pisanju projekata jer prije udruge GRAK, Palma je bila jedna od osnivačica Udruge IKS koja je udarila temelje građanskog društva u Petrinji, pokušale smo realizirati tu ideju, prijavili smo se na natječaj HBORA i prošli. Projekt se zvao Glinena priča. Međutim, nismo imali prostora. Nikad se nije moglo naći jednostavno u Petrinji prostor. Uvijek ga je nedostajalo i to nam je godinama stvaralo glavni problem.

Ali Glinena priča je zaživjela. Stari, zapušteni prostor nekadašnjeg dućana na Gradskoj tržnici smo uspjeli dobiti na korištenje, a tada nam je puno pomogao Mihael Jurić. Pozvali smo te 2018. osobe s invaliditetom i ljudi su se javili. Valentino Valent je vodio radionice, a ljudi su sve više bili opčinjeni izradom predmeta od gline. Tada se i Silvio počinje ozbiljnije baviti lončarstvom i Valentino ga počinje učiti tajnama tog zanata. A već iduće godine uspjeli smo u suradnji s HZZO – m zaposliti deset osoba s invaliditetom u našoj Glinenoj priči.

Vidjeli smo da Silvio ima snagu u rukama, ali su mu noge nepokretne. A za rad na lončarskom kolu cijelo tijelo iskoristava puno snage. No, pokušali smo nešto učiniti i dugo razmišljali. Palma i Valent su sjeli za stol, skicirali ideju i napravili prilagođeno lončarsko kolo za Silvia. To je vjerojatno prvo lončarsko kolo u Hrvatskoj namijenjeno nekom majstoru s invaliditetom. Silvio se preporodio. Počeo je svakodnevno vježbati i postao je majstor lončar koji može obučavati druge ljude. A mi smo bile sretne jer smo uspjele napraviti malo glineno čudo u ovom gradu.

Nije jednostavno raditi na lončarskom kolu. Treba puno vremena, snage i volje. Znal me je "bacati" s kolicima, ali sam ga vremenom ukrotio. Kada radim na kolu o ničem drugom ne razmišljam. Vrlo sam opušten, a problemi nestaju. I to bi preporučio svima. Ja sam čvrsto odlučio da ću se lončarstvom baviti sve dok me bude zdravlje služilo. Zahvalan sam Valentinu što me je naučio tim stvarima, a i poklonio mi je lončarsko kolo koje sam mogao koristiti kod kuće. Stvarno sam bio tada sretan.

I građani su počeli dolaziti u sve većem broju. Od male djece, mladih pa do starijih osoba. Kako bi koji projekt završio, mi bi kopali i rukama i nogama i prijavljivali se na nove. I uspjevali smo. Imali smo dobre ideje. Radili smo projekt za osobe 54+. Nabavili smo i dosta informatičke opreme za građane. Snimali smo videoradionice u kojima bi glavni glumac bio Valentino Valent koji je stručno, detalj po detalj pokazivao kako se nešto radi. Te snimke bi uz tablet na kojem bi gledali upute dijelili starijim ljudima i iznenadili se kako je to dobro funkcioniralo.

Kada je došla korona i zaključala svijet, naravno da smo bili tužni što se neko vrijeme ne možemo družiti uživo, ali ti naši videosnimci su odradili jako dobar posao. Ljudi su u svojim domovima radili predmete od gline i tako se borili protiv tog korona doba. Naši zaposlenici, voditelj i kordinator projekta Ante Čakarić i Matej Jajčinović bi otišli do Valentina Valenta, uzeli materijal – glinu i odvozili je od kuće do kuće našim korisnicima. Tako smo pobijedili to doba korone, a čak tri gospođe koje su se na taj način osposobile, danas imaju svoje ateljee, kućunu radinost i bave se keramikom.

BRUTALNI UDAR POTRESA

Ali potres nas je stvarno protresao. Brutalno je srušio doslovce sve. I zgrade i kuće i ljudske živote. No, čim smo se malo stabilizirali, sredili svoj privatni životni prostor i kad se vidjelo da će postpotresna obnova trajati neko vrijeme i kad je Petrinja doista postala područje od posebne skrbi, mi kao građanski aktivisti smo odlučili djelovati i nastaviti svoj rad. Puno ljudi nam se u to stvarno očajno vrijeme javljalo i htjelo je zaboraviti na trenutak svoje probleme radeći keramiku.

Dobili smo na korištenje kontejner koji se nije nalazio u samom gradu, već na ulazu u Mošćenicu, ali nas to nije obeshrabrilo. Tamo smo postavili opremu, improvizirali atelje i krenuli s radom. Iz dana u dan je dolazilo sve više ljudi. Ovog puta dosta i iz Siska. I tamo je potres osatavio teške ožiljke na zidovima i u dušama ljudi. Svi su htjeli pobjeći od tog sivila. Mnogi nisu mogli ni ući u kontejner, ali su i dalje stajali na livadi. Sjećam se da su povikivali: Otvorite prozore da i mi vidimo kako radite. To su stvari i trenuci koji se ne zaboravljaju.

Kad smo uvidjeli koliko ta keramika, koliko bavljenje lončarstvom znači ljudima, u suradnji s Turističkom zajednicom Grada Petrinje i samim Gradom, organizirali smo FLIK (Festival lončarstva i keramike) na prostoru Gradskog kupališta na Kupi. Ljudi su došli u velikom broju. Došlo je i puno keramičara i izlagača iz cijele Hrvatske. Svi smo zajedno oblikovali glinu u ljetnim danima i večerima ispod otvorenog neba kraj Kupe. Sve se to činilo kao san, a nije bio. FLIK se rodio i danas živi. Svake godine širi spomen na stare petrinjske lončare širom svijeta, a mi svi smo njihovi nasljednici. Zamazali smo ruke tom dragocjenom petrinjskom zemljom.

Ali kako u potresom razorenom gradu gdje doslovce i u pravom smislu riječi, slobodnog, praznog i sigurnog prostora “nema ni za lijek”, pronaći ponovo mjesto za kramički atelje. Duži rad u skućenom kontejneru nije bio povoljna opcija, ali nismo imali ništa drugo. Sve dok nas ravnateljica Natura centra SMŽ, novoizgrađenog objekta na rubu grada u području Zeleni brijeg, Dragica Vugić, nije pozvala u privremene goste ponudivši nam jedan prazan prostor u centru koji će u

budućnosti postati suvenirnica.

Naravno da smo prihvatili poziv i smjestili se u tišinu i mir na kraju grada u tom prekrasnom centru i tamo ponovo pokrenuli keramički atelje. I tamo smo proveli nezaboravnu godinu i pol druženja i rada. Održano je puno radionica, puno ljudi je posjetilo taj prostor i s nama radilo i stvaralo. Imali smo i umjetnike iz drugih zemalja koji su živjeli i radili u Petrinji. Stvarno, od srca se zahvaljujemo Natura Centru SMŽ.

KRUNA NAŠEG RADA ZA DOBROBIT GRAĐANA

I onda, kada se činilo da više nema nekog izlaza, ukazala se sreća. Grad Petrinja je obnovio staru gradsku klaonicu, od nje napravio reprezentativan prostor – Centar za mlade Laura (nosi ime po u potresu smrtno stradaloj djevojčici Lauri Cvijić), u kojem smo, napokon se i mi “skućili”, nadamo se na neko duže vrijeme. Ovdje u modernom i prekrasnom prostoru radimo sve više i bolje i još više građana nas otkriva i dolazi.

Nešto smo imali svog inventara, nešto smo skupili od donacija – najveći dio od tvrtke Ikea, a naravno i Grad Petrinja je sudjelovao u tome. Uspjeli smo i zaposliti jednu osobu koja je na usluzi u ateljeu svaki dan građanima. Naš građanski aktivizam se ovdje doista isplatio, a kad me pitate kakvo je trenutno stanje u civilnom sektoru u Petrinji, mogu reći da je u ovom trenutku jako dobro. Recimo u području socijale mnoge udruge zapošljavaju čak 200 osoba. To je dobro. Građani se trebaju boriti za sebe.

Ono što nas raduje je što uskoro, također pored ove zgrade, otvaramo lončarski studio. Tu su lončarska kola, peći, stolovi, sva potrebna oprema za ozbiljan rad. Ovo bi trebalo privući još više ljudi da se počne baviti lončarstvom, a naravno, naš Silvio, kao lončar će davati savjeti svakome i sve što zna prenijeti zainteresiranima. U ovom

trenutku imamo mali tehnički problem – moramo izgraditi rampu za invalide da bi Silvio mogao ući u studio, a za to smo se obratili Gradu Petrinji koji je obećao pomoći.

O petrinjskom lončarstvu i posebno o građanskom aktivizmu bi se moglo pričati danima. Postoji tu mnogo problema koje smo tijekom godina riješili. Postoji mnogo stvari na koje smo izrazito ponosni, a jedna od njih je svakako što je jedan stopostotni invalid prihvatio našu davno zamišljenu Glinenu priču koja mu je promijenila i unaprijedila život. Vjerujem da se za takve stvari u zajednici treba boriti.

Ali kruna svega je ovo. Zamislite ovu situaciju koja je do prije nekoliko godina bila čista znanstvena fantastika. Na zahtjev Turističke zajednice Grada Petrinje, nakon iscrpnog istraživanja, Ministarstvo kulture i medija je donijelo odluku da je

Lončarstvo na području Grada Petrinje zaštićeno nematerijalno dobro, a nositelji tog nematerijalnog dobra su Matej Stanešić – najstariji petrinjski lončar, zatim Obrt SUNFLOWER čiji je vlasnik Valentino Valent, Udruga GRAK i naš junak ove priče Silvio Radošević. Zaštićeno nematerijalno dobro čiju je glinenu priču pokrenula udruga građana i jedan stopostotni invalid.

Miroslav Šantek

**TEKST JE OBJAVLJEN UZ FINACIJSKU POTPORU AGENCIJE ZA ELEKTRONIČKE
MEDIJE IZ PROGRAMA ZA POTICANJE NOVINARSKO IZVRSNOSTI**